

Register.

2. 1. Protokoll över ransakningen vid Wemmenhögs
Härads tingsrätt.

P R O T O C O L L

över ransakningen

vid

Wemmenhögs Härads Tingsrätt

År 1811 den 21 Junu förrättades af underskrifne Härads Höfding och ständige domare i orten, med biträde af Nämndemännen af Wemmenhögs Härad: Lars Trulsson i Solberga, Pehr Hansson i Stora Isie, Lars Svensson i Lilla Beddingen, Måns Pettersson i Tjellstorp, Lars Jönsson i Persemölla, Nils Nilsson i Östratorp, och Jöns Tobiasson i Sturup, urtima Ting i Lemmeströ Prostegård, i afseende på det våld, som enligt Consitorium ecclesiasticum till Konungens Befallningshafvande i Länet aflåten skrifvelse, en från Gustafs, Genarp, och flera Socknar deromkring samlad flock Bonddrängar den 13de dennes skola föröfvat å Herr Prosten och Kyrkoherden Mag. Nibelius och hvarigenom Herr Prosten skall bekommit åtskillige blodsår i hufvudet och ansiktet, samt med möda kunnat rädda sitt lif, hvilket företagande, efter hvad Konungens Befallningshafvande till domhafvanden under den 16 derpåföljande, med anhållan om detta urtima Ting, aflåtne skrifvelse innehåller bemälte drängar skola ökat med den brottslighet, att öfverhopa Herr Prosten med förebråelser och oqväders ord, i afseende på Kongl Majst Nådiga afsigt med förstärkningsmanskapets utgörande, varnades Herr Acsessorn och KronoBefallningsmannen Krook förordnad, att i egenskap af Actor målet utföra och i sådant afseende förskaffa alla nödiga bevis och upplysningar.

Sedan Urtima Tinget blifvit utlyst och rättegångs frid påbuden, företogs detta ärende hvarvid närvarande Herr Asessor och Krono Befallningsmannen Krook anmälte, att utom drängarne Hans Persson, Slätteröd och Bestrin i Björkesåkra, samt Sockne Skomakaren Pehr Pehrsson i Laholm, hvilka, såsom hufvudmän i brottet i angifne, flera gånger blifvit eftersökte, men intill denna stund icke kunnats anträffas, äro såsom dels Hufvudmän och dels medbrottslige redan arresterade drängen Pehr Hurtig i Lemmeströ och Eric Jöransson i Svartesjö, Husmannen Lars Nilsson i L-huset och Sockne Skräddaren Sven Nilsson från Södra Börringe alla 4 af denna eller Gustafs församling.

Härvid företräder Herr Luntnanten Friherren Claus Rålamb och anmälte att han, enligt erhållen ordres borde med den under dess befäl ställde och i Lemmeströ By nu förlagde Militair icke allenast skydda domstolen emot det våld, som möjligvis kunde försökas, utan jemväl lemnas handräckning till de personers gri-

pande, hvilka finnas brottslige eller derföre skäligen misstänkte, som ock, att de redan fångne voro under Militairens bevakning, hvilket här anmärkes.

Herr Prosten och Kyrkoherden Magister Nibelius härvid tillstades afgaf, i anledning af Actors gjord anhållan, om förloppet en sådan berättelse, att sedan Herr Prosten, till fullgörande af Kongl Majst Nådiga Påbud, angående Förstärkningsmanskapets utgörande, flera gånger förjäfves från Predikstolen påbudit Sockne Stämmor till reglerande af det antal personer, hwarifrån förstärkningsmanskapet borde utgöras, men ingen från Folksamlingen velat åtlyda sådane kallelser företogs i Herr Grefven och Hofmarskalken Beckfriis och Inspector Tengvalls närvaro, de enda, som vid det sist pålysta sammanträde Söndagen den 9. dennes hade sig infunnit, granskning af den förteckning som Herr Prosten, enligt husförhörs Längden i Kyrkoboken, samt andre wundne möjliga upplysningar i berörde afseende hade upprättats, hvarefter Herr Prosten författade särskilte listor på de personer, hvilka voro Lottning underkastade och de samme påföljande Måndagen skickade en till hvarje rote eller Lottlag i Församlingen i afsigt att vederbörande derigenom måtte vinna upplysning, om hvilka som voro skyldiga, att sig emellan lotta, så framt de icke begagnade den dem af Kongl. Mjst nådigt förunne förmån, att i stället genom Lega få anskaffa karlar, hvarom underrättelse var lemnad på de 9. särskilta förteckningarne. Alla dessa förteckningar eller Lottlistor återskickades Herr Prosten Onsdagen den 12. med tillsägelse från alla Lottlagen att de samfällt voro missnöjde dermed och att de hvarken ville lotta eller lega till utgörande af förstärknings manskap.

Påföljande dag eller Torsdagen den 13 dennes klockan ungefärligen 9. förmiddagen hafva en myckenhet drängar af dennes eller Gustafs församling och som Herr Prosten tror äfven från Genarps och andra Socknar, hvars antal Herr Prosten icke närmare kan uppgifva än att det varit nära 200, inträngt på Herr Prostens gård härstades försedde med större och mindre käppar i händerna. Så snart Herr Prosten från sine rum blifvit varse denna folkskara, har Herr Prosten begifvit sig ut till dem, för att inhämta i hvad afsigt de kommo så manstarka och hvad de ville, samt för att lemna dem de upplysningar som Herr Prosten trodde att de till äfventyrs kunde söka, men så snart Herr Prosten kommit ut på

gården har han blifvit af folkskaran omringad, samt erhållit under oqvädesord de bittraste förebråelser för det Herr Prosten efter deras yttrande mer än någon annan af Kyrkoherdarne i orten skyndat med Lottlängdernes upprättande till förstärknings manskapet. Hvar på drängen Pehr Hurtig gifvit Herr Prosten första slaget och derefter hafva många flere våldsamt och illa slagit Herr Prosten, men Herr Prosten, för att spara sin dåliga förut sjuka fru åsynen af hans våldsamma handterande, samlade all sin styrka och sprang ut till en åkerlycka bakom gården, dit Herr Prosten så väl af de, hvilka Herr Prosten egenteligen ofredade som efter hvad Herr Prosten förmodade öfriga skaran, blifvit efterföljd och vidare mycket slagen o ändteligen och på Herr Prostens föreställningar till dessa våldsverkare, att de, åtminstone af medlidande för Hans Fru och många Barn, ville skona hans lif, hafva de upphört med sine slag, under vilkor att Herr Prosten skulle skrifteligen förbinda sig, att icke ytterligare vidtaga någon åtgärd ledande till Lottning eller utskrifning af förstärknings manskapet, så länge och inte dess öfrige Herrar Pastorer i Häradet gått dermed i författning, hvilken förbindelse Herr Prosten, för att rädda sitt lif, säger sig hafva, efter det han blifvit införd i sine rum, varit tvungen att afgifva. Hvem som egenteligen till sig tagit och förvarat en sådan af Herr Prosten aftvungen förbindelse, kan Herr Prosten icke upplysa, men den skall dessförinnan af de fleste blifvit öfversedd och godkänd, och hvarmed alla genast syntes tillfredde ställda, utom drängen Bestrin på N° 3 Björkesåkra, som, efter hvad Herr Prosten förmåder, icke nu finnes i orten, hvilken med samma förbindelse förklarar sig missnöjd och påstod att Herr Prosten borde skrifva en ny af innehåll, att alldrig vidare befatta sig med någon anstält i och för Förstärknings manskapet, men alla de öfrige ogillade Bastians påstående, hvarefter de befallde Herr Prosten att låta gifva dem hvar en sup, som dem och tilldeltes.

Härefter ställdes för rätta arresterade drängarne Pehr Hurtig och Eric Jöransson och Husmannen Lars Nilsson och Socken skräddaren Sven Nilsson, för hvilka Protocollet med Herr Prosten Nibelius här ofvanintagne berättelse upplästes, hvarefter särskilt hördes:

1. Pehr Hurtig: säger sig vara 26 år gammal lång till växten och af stark kroppsbyggnad, född i Willands Härad, Christänstads Län, men i 16 års tid tjent här i orten, sen Han förut gått och tiggat; och ehuru han såsom dräng tjenar Åboen Ohla Andersson på N° 12. Lemmeströ, påstår sig likväl vara bevärad vargerings karl för rust hållen Nris 119 och 120 af Sallerups Compagnie, hvilket Hans sade sig väl icke nu kunna styrka men som dock intygades af närvarande Inspektoren Tengvall från Börringe gård. Hurtig bestrider, att hafva öfverfallit och slagit Herr Prosten Nibelius och kunde oak tadt flere Honom gifne tjenlige föreställningar, icke till någon bekännelse derom förmås, men i öfrigt erkände, att han vid det af Herr Prosten omnämde upplopp och slagsmål varit närvarande och sett att åtskillige af de församlade slagit Herr Prosten och deribland en dräng vid namn Christen och en med namnet Nils från Heckeberga gods, men hvilkas Faders namn Hurtig icke vet, eller känner hvar de bo, och har drängen Anders Jönsson i Oderyd här på stället efter Slagsmålets slut berättat att han slagit tvärt af sin käpp på Herr Prosten. I öfrigt angående förloppet och anledningen dertill, säger Hurtig att om Onsdags eftermiddagen den 12 dennes hafva drängarne Matts Jönsson på N° 14, och Märten Sörenson på N° 5. Lemmeströ kommit ut till Hurtig, samt drängarne Lars Mattsson på N° 4. och Anders Ohlsson på N° 7. i sistnämde By, under det de voro sysselsatta med att skära torf med tillsägelse att de borde, efter från Södra Börringe ankommet bud, på följande dags förmidag klockan 6. infinna sig på Lemmeströ gata, der drängarna och Husmän af hela Gustafs Socken skulle mötas, för att, som Hurtig säger, gå till Herr Prosten och Kyrkoherden Nibelius och sjelfva se förordningen angående Förstärknings manskapets utgörande.

Matts och Märten hafva derpå begifvit sig till Slätteröd och Lahlholm för att buda drängarne derstädes och Hurtig samt Lars Mattsson och Anders Ohlsson hafva åtföljts till arresterade drängen Eric Jöransson i Svartesjö och gifvit Honom enahanda tillsägelse, som de sjelfva om mötet på Lemmeströ gata hade fått, samt att Han vidare till de närmaste gårdar skulle föreställa budet till de drängar, som på Sistone blifvit uppförde till Lottning.

På härvid gjord fråga till Hurtig hvarföre både Han Lars och Anders åtföljdes med budet till drängen Eric Jöransson

i Svarteshö, då för ändamålet det syntes vara nog att endera dermed gått åstad. Svarar Hurtig, att som han ansåg Lagstridigt att förstålla bud till en sådan samling, ville han icke ensam göra det. - Vidare berättade Hurtig, att Sedan han med Lars och Anders sent på natten återvänt från Svarteshö och gått hem att lägga sig, har Han påföljande morgon efter den undfångne tillsägelsen infunnit sig på Lemmeströ gata, der alla de drängar och husmän i Gustafs församling, hvilka efter den af Herr Prosten Nibelius upprättade och nu företedde Längd, utgöra 94. st. som äro Lottning underkastade, dels voro redan församlade, och dels ankommo, undantagandes drängen Stines Stinesson på N° 4. Lemmeströ, som icke skall fått bud, äfvensom till detta samlingsställe ankommo något mer än 40 st. drängar af Genarps Socken eller från Heckeberga gods, deraf Hurtig säger sig icke kunna namngifva eller känna någon mer än Ladufogden Ohla Nilssons på Heckeberga Son, hvars namn han likväl icke vet, samt 2^{ne} drängar, en med namnet Christen och en med namnet Nils, som han förut omnämmt. Efter det alla dessa sålunda blifvit församlade och tagit bränvin till bästa på Lemmeströ krog, begifvo de sig allesammen hit till Prestegården i förut aftald afsigt, att nemligen tvinga Herr Prosten Nibelius att förändra Lottlängden eller att upphöra med all åtgärd, i afseende på förstärknings manskapet och äfven att slå Herr Prosten, om han sådant icke ville, hvilket sednare beslut egenteligen Genarps Sockens drängar skola fattat, under begäran och villkor af dem att Gustafs eller denne Socknes drängar sedermera skulle följa de förre till deras Kyrkoherde Grönqvist i Lyngby i lika afsigt och ändamål o därpå har, som förut nämndts blifvit, hela Folkmassan begifvit till Prestegården, hvarvid, på sätt Herr Prosten Nibelius afgifne berättelse innehåller. Har af åtskillige personer blifvit mycket slagen först inne på gården och sedan derutanför i en åkerlycka så att bloden runnit från hufvudet och ansiktet ned på kläderna, hvilket Hurtig säger sig hafva sett, efter det Han från gården kommit ut om porten. Ytterligare vill Hurtig försäkra att hvarken han eller någon dräng af Gustafs församling skall slagit Herr Prosten, undantagande Anders Jönsson i Oderyd, efter hvad Han sjelf sagt, men deremot skall det endast varit Heckeberga godsets drängar, hvilka med hugg och slag Herr Prosten ofredat, samt tvungit honom afgifva en sådan skrifteligen försäkran, som Herr Prosten sjelf i sin berättelse

omnämnt, och hvilken försäkran blifvit tagen i förvar af drängen på N° 8. Södra Börringe Matts Johansson, som jemte förutnämde Ladufogde Son från Heckeberga gård, samt drängarne Christen och Nils på Heckeberga gods och drängen Bastien i Björkesåkra, efter hvad Hurtig uppgifver, egenteligen varit hufvudmän för upploppet.

Saden har Hurtig med hela den öfriga hopen begifvit sig till Gerdslöfs Prostegård, hvaremedlertid på vägen dit tillstött något mer än 30. st. Frälsehemmans åboer af Genarps Socken och Heckeberga gods. Fram emot Gerdslöfs By var hela Näsbyholms gods Åboer och drängar sysselsatta att skära Torf för Herrskapets räkning, af hvilka drängarne tillsades, att lemna sitt arbete, fara hem och skyndsammaste återvända till den redan församlade menigheten, som ock skedde. Hvarpå hela folkmassan inträngde på Prestegården i Gerdslöf, hvarest begärdes och erhöles Bränvin, hvaremedlertid någon af Hufvudmännen, men hvilka säger Hurtig sig icke kunna uppgifva, varit inne hos Herr Prosten och Kyrkoherden Lundenius i dess rum och aftvungit Honom en lika skrifteligen försäkran med den Herr Prosten Nibelius i berörte måtto hade aflemnat och hvilken äfven bemälte Matts på N° 8 Södra Börringe emottagit. Härefter har hela folkskaran begifvit sig på vägen till Näsbyholms gård, men innan den hunnit dit, har en karl framemot gården tillkommit hvilken sagt sig heta Pehr och kalla sig Pehr Gagn efter huset Gagnstorp i Stora Svedala Socken, hvarest han sade sig vara född, men nu vore Husman under Toppeladugårds gods. Nämndemännen Pehr Hansson och Jöns Tobiasson upplyste härvid, att denne Pehr Gagn bor i så kallade Galtesjö vången till lydande Toppeladugårds Säteri.

Bemälte person har erbjudit sig, att vara anförare, som Hurtig säger, för hela styrkan, hvartill ock han blef antagen samt derefter gått i spetsen fram till Näsbyholms gård. Sedan hela folkmassan hunnit upp på Näsbyholms Borggård och HHerr Baron och Majoren von Blixden efter budskickning kommit ned från sine rum på en stentrappa till gården har Pehr Gagn, som egenteligen fört ordet, fattat uti HHerr Baronen och under hotelser befallt Honom, att gifva en skrifteligen förbindelse med egenhändig underskrift samt sigill, af innehåll, att Herr Baron åtog sig sjelf för egen räkning lega, ej mindre roterings karlar än förstärknings manskapet för hela sitt gods, det drängarne på samma gods dessutom påstodo skulle ske. En sådan förbindelse har Herr Baronen

derefter aflemnat och hvilken drängen Anders Ohlsson i Allarp under Näsbyholms gods emottagit till förvarande.

Emedlertid har, som Hurtig vidare upplyser Ladufogden på Näsbyholms, af den anledning att han sökt skydda sin Herre, blifvit slagen så Han fallit till jorden och bortburits äfvensom en Herr Baronens Betjent af samma orsak blifvit slagen. Under det Herr Baronen och Majoren von Blixen varit sysselsatt, att författa sin ofvannämde skrifteliga försäkran, hafva Pehr Gagn och flere befallt, att mat och Bränvin skulle hela folkmassan tilldelas och enär derpå blifvit svarat, att Herr Baron icke ägde Bränvin, tillsades Honom att anskaffa det, helst i annat fall Han skulle blifva nedtagen från sine rum till Folkmassan som var samlad på gården, hvarpå genast nedsattes Bröd Smör och Bränvin på ett stort bord stäldt på Borggården, så att enhvar tog till bästa, hvad han ville och förmådde. -

Från Näsbyholm hafva alla de der församlade begifvit sig till Skurups Prostegård, hvarest Pastorn Herr Prosten Hjort, ehuru eftersökt i alla rum och hus på gården, icke fanns hemma, ej ellerrHans Comminister, hvarföre, sedan på befallning folkhopen fått Brenvin, den begifvit sig till Svaneholms gård, men huru der tillgått, säger Hurtig sig icke veta, emedan Han skall blifvit efter och uppehållit sig hos en bekant på vägen och först framkommit till Svaneholm, sedan Herr Baron och Kammarherren Maclean aflemnat en lika beskaffad förbindelse med den Herr Baron och Majoren von Blixen afgifvit, men då Hurtig framkommit, har han sett 2ne fläskasidor, jemte bröd samt dricka hafva varit utsteldt på Borggården och hvarest folket förtärt hvad de ville hafva. - Bränvin har ej fåttts, men i stället Aderton RD Banko. Från Svaneholm har hela den församlade menigheten, efter Solens nedgång, begifvit sig emot Heckeberga och vid Tegelbruket qvarstadnat, samt köpt Bränvin för de på Svaneholm erhållne penningar samt vid Solens uppgång Fredagen den 14: anländt till Heckeberga gård, hvarest fanns, efter som Hurtig förmodar, af nämde Ladufogde Son en fogad anstalt, framför gården vid Inspectorens Hus, bränvin och matpersedlar till öfver, hvaraf folkhopen förtärde, så mycket den behagade. Som ägaren till Heckeberga gård, Herr Majoren och Riddaren Silfversiköld ej var hemma, utan visatdes i Staden Malmö, så måste Inspektoren Florin, å Hans vägnar aflemna förbindelse på enahanda sätt författad med de, som Baron von Blixen och Maclean

uthändigat. -

derefter och sist begaf det församlade folket sig med undantag af Frälse Aboerne från Heckeberga gods, hvilka vid Stora Bramstorp skiljdes från de öfrige och gingo, som de föregåvo Hem till sitt, till Börringe Closters gård, hvarest ankomsten skedde vid pass Kl. 10. förmiddagen sistnämde dag. -

De fleste af Folkhopen hafva stadnat ute på Ladugården och endast 6.a.7. st. af Gustafs Sockens drängar och deribland Hurtig sjelf, gått upp till HHerr Grefven och Hofmarskalken Beckfris, som när han fått veta de församlades påstående genast skrifvit och aflemn timer en alldeles lika beskaffad försäkran med dem, som på de andre Herrgårdarne erhållits. - Herefter och sedan Folkhopen plägat sig med Bränvin och mat, som utan tvång skall blifvit lemnat, hafva alla Skiljts åt och hvar gått hem till sitt. - Påföljande eller Lördags morgon i dagbräckningen, har förutnämde dräng Matts Jönsson på N° 14. Lemmeströ kommit och väckt Hurtig ur sin sömn, med tillsägelse, att Han skulle stiga upp och genast följa med till Klågerup eller Wismarlöf dit alla efter ankommit bud skulle sig begifva, emedan som Matts sade, hela styrkan af Bönder, husmän och drängar från åtskilliga gods der skulle församlas. I det samm har, som Hurtig säger han hört blåsas i hornet hvarigenom Byamännen vart sammankallas, hvarföre Hurtig stigit upp och skyndsamt begifvit sig till Bygatan, der Hurtig redan funnit församlade 60.a.70 personer och många flera hafva kommit till efter hand från flera håll. -

Aboen och Sockne Fjerdingsmannen Christen Andersson på N° 1. Lemmeströ med dess dräng Christen Enevaldsson, samt Aldermannen Jöns Christensson skola vid samlingen på gatan sagt, det förre Aboen Mårten Månsson varit den, som hemkommen om natten från ett så kallat klingille i Sturup, skall haft bud med sig, det alla och en hvar börde som förut är nämnt, begifva sig till Klågerup eller Wismarlöf. - Från Lemmeströ gata har Hurtig, åtföljd af 2^{ne} andra personer Aboen Nils Ohlsson och dess dräng Carl Mårtensson i Laholm, begifvit sig Skogsvägen öfver Håkanstorp och Ebbesjö till Hejderidaren Anderssons hus i Troberga Skogen, som Hurtig säger, i afsigt att undvika följa med de öfriga från Lemmeströ till Klågerup. När desse kommit till berörde hus, har Hejderidaren Anderssons hustru, bemälte Nils Olson från Laholm södre berättat, att Militair varit till Klågerup ankommen hvilka på den der församlade allmogen skjutit skarpt, så att många derstädes förmentes vara dödsdjutne, samt tillkännagifvit sin fruktan, att dess man som

var borta, till äfventyrs voro bland de dödskutnes antal eller blifvit fången.

Detta har gifvit Hurtig, som han vidare säger, anledning, att begifva sig till Klågerup, hvilket Han ock gjort, sedan Han likväl först i huset qvarlemnade den Sabel han dit medfört. - På Hyby gata har Hurtig mött Militairen, som kommit från Klågerup och medförde mer än 200de fångne Bönder och drängar hvarunder Hurtig skall förstuckit sig i en port, för att ej blifva sedd, men sedan Militairen passerat genom Hyby och kommit utom Byen, har Hurtig fortsatt sin gång till Klågerup och der fått fullkomlig underrättelse om Bataljen och de upproriskes nederlag, samt på platsen sett många döde och en del svårt blesserade.

Efter desse vundne underrättelser, har Hurtig, genom många tagne omvägar återvänt till Trobergshuset och dit anländt vid pass klockan 3. eftermiddagen, då Nils Ohlsson i Laholm och dess dräng, voro, som Hejderidarens Hustru sade, hemgången ett par timmar förut, men de begge Hötjufvor, som Nils Ohlsson och drängen haft med sig till huset, säger Hurtig, hafva der stått qvarlemnade.

Från meranämde Trobergshus, skall Hurtig gått hem till Lemmeströ och ditkommit vid Solens nedgång, samma dag eller sistlidne Lördag, Sedermera har Hurtig, som han säger, varit stilla och skall icke så vidt honom är kunnigt, varit fråga om någon ny resning. -

Den 22 Junu

I anseende därtill att alla fyra de anklagade bestridt, hvar för sig, att hafva Herr Prosten Nibelius öfverfallit och slagit eller på annat sätt förolämpat, åberopade Herr Assessorn och KronoBefallningsmannen Krook, såsom vittnen derom närvarande Inspektoren Jöran Ahlman i Nymölle, samt Studenterna Johan Tengvall från Malmö och Ifvar Ulf: Sörensson som här på stället för närvarande sig uppehåller; och som ingen af de anklagade emot dessa vittnen hade något Laga jäf att andraga, så framstodo de, aflade vanlig vittnes Ed, påmindes om dess vigthet och värde, samt derefter särskilt berättade: -

1. Inspectoren Jör. Ahlman: att vittnet, som jemte vittnet Tengvall onsdagsaftonen den 12. dennes kommit resande hit till Prostegården och stadnat qvar öfver natten påföljande morgon klockan 9. sett, att på Prostegården härstädes inträngt en mängd Bond-drängar, som vittnet tyckt, till ett antal af 150 eller 160. personer. Genast då vittnet blef varse de första inkomna på gården, underrättade vittnet derom Herr Prosten Mågißtern Nibelius, som gick dem i möte på gården och blef af dem alla, som emedlertid dit inträngde omringad o under mycket buller och stoj, samt hotande åbörder, med hattarne på hufvudet, hafva de närmast Herr Prosten stående och deribland Pehr Hurtig, som var främst och gick Herr Prosten tätt in på lifvet, frågat hvarföre Herr Prosten, för att göra Herrskapet HHerr Hofmarskalken Grefve Beckfris på Börringe till viljes, skulle vara den första och värsta hunden, att påyrka Lottning till Förstärknings manskapets utgörande hvilket af många röster rapats, hvarpå Herr Prosten ganska saktmodigt svarat: Mina vänner, jag har endast fullgjort Kongl Majsts Nådiga Befallning och med det samma min Embetspligt då i det samma Herr Prosten af de Honom närmast stående och med visshet af 20. st blifvit med käppar slagen, iblnad hvilka 20 stående, vittnet med visshet vet, att Pehr Hurtig varit en, helst han, som stod Herr Prosten närmast, synnerligen väckt vittnets uppmärksamhet. I det samma har Herr Prosten, som med armarne gjort rum för sin fria utgång ur Folkskaran sprungit ut bakom gården till en åkerlycka, dit åtskillige af de församlade drängarne efterföljt, men hvad derute vederfors Herr Prosten har vittnet, som genast sprang in i rummen för att öppna en dörr åt den sidan Herr Prosten sig befann, icke sett eller förmärkt. -

2. Studenten Joh: Tengvall gör med förut afhörde vittnet lika berättelse, med den skillnad, att ehuru vittnet förmärkt, att Hurtig stått Herr Prosten närmast, har vittnet likväl icke sett Honom mer än andre med sin Käpp träffa Herr Prosten eller med ett ord kan icke upplysa, hvilka, som egenteligen slogo, emedan vittnet såsom okänd på orten och för öfrigt förskräckt af händelsen, icke dertill kunde lemna så mycken uppmärksamhet och tillägger vittnet, att sedan slagsmålet var förbi och innan Herr Prosten återkommit från åkerlyckan, dit vittnet emedlertid äfven hade förfogat sig, har vittnet sett en karl med grön tröja stå på gärdesgården omkring samma åkerlycka och Herr Prosten nedanom

gärdesgården, hvilken karl mycket stojat, svurit och slagit med sin käpp i gärdesgården. Som denna person väckte vittnets synerliga uppmärksamhet, har vittnet genast efterfrågat dess namn och fått det svar, att han vore en dräng från Björkesåkra, vid namn Bastian.

Vittnesmålen uppläste och erkändes. Härefter sade Hurtig sig väl icke kunna förneka, att Han på sätt vittnet Ohlman utsagt, slagit Herr Prosten Nibelius så väl som andra, men påstår sig alldeles icke varit den, som gifvit Herr Prosten första slaget och icke eller vet, om Han slagit Herr Prosten mer än ett rapp.

Herr Prosten Nibelius anmärkte, att Hurtig då Han på Byesamlingen i Lemmeströ hört att Han, såsom vargeringskarl, blifvit uppförd bland de Lottandes antal, under mycken häftighet yttrat sitt missnöje deröfver och sagt, att Herr Prosten vore värd att mista sitt halfva hufvud, hvilket Hurtig derom tillfrågad väl icke ville bestrida, men påstod, att ett slikt öfverdådigt uttryck skedt af förhastade och emedan Hurtig blef förtretad deröfver, att Herr Prosten efter Hans tankar, oricktigt uppfört Honom i Lottlängden, så vida Han trodde att Herr Prosten ägde kännedom derom, att Han vore bevärad vargeringskarl, fast än Hurtig medgifver, att Han ej sjelf derom underrättat Herr Prosten.

På fråga så väl till Hurtig Eric Jöransson Lars Nilsson och Sven Nilsson, som Anders Jönsson, hvad egenteligen afsigten skulle vara med resningen Lördagsmorgonen den 15 dennes, svarar Hurtig först och de andre sedermera, att det härifrån orten påkallade folket, skulle infinna sig vid Klågerup eller deromkring, hvarest en stor myckenhet allmogen vore församlad, i afsigt att strida emot och nedergöra Militairen för att så mycket lättare kunna tvinga Adelen och Presterskapet, att afstå från Förstärknings manskapets utgörande och all Lottning derom, samt att i stället Lega så väl Roterings karlarne, som förstärknings manskapet.

Utsupra

På Wemmenhögs Härads Urtima Tingsrätts vägnar

Rydeberg

Transumt af Protocollet, hållet vid Urtima Ting med Wemmenhögs Härad i Anderslöf den 10de Julu 1811.

Actor anmälte, att Han anmodat Herr Ryttmästaren Hagerman låta gripa de såsom Budkafle bärare till oloflige sam-mangaddningen i Lemmeströ uppgifne personer hvilka förekallades och särskilt hördes

1. drängen Mårten Sörensson från Lemmeströ 27 år gammal född i Genarps Socken af medelmåttig växt, säger, att Onsdags efter-middagen den 12. sistlidne Junu, 9 st. drängar från Södra Börringe ankommit till Mårten jemte drängarne Matts Jönsson, Magnus Lars-son och Anders Pehrsson, som varit sysselsatta med arbete i en Torfmåsse, och, tillsagt dem, att icke allenast, vid påföljd, att i annor händelse blifva slagne och dessutom plickta, påföljande morgonen infinna sig på Lemmeströ gata för att derifrån utgå till Herr Prosten Nibelius och med Honom samtala, rörande Lottningen till förstärknings manskapet, utan också fortsätta att sådant bud till nabogårdarne.

Mårten och Matts, som icke vågat undandraga sig hafva då genast gått åstad mot Slätteröd och på vägen dit mött drängen Hans Bosson, som blifvit tillsagd, att påföljande morgon jemväl infinna sig i Lemmeströ, hvilken enahanda tillsägelse redan redan hörde drängarne Hurtig, Anders Ohlsson och Lars Mattsson jemväl af dem erhållit. På sätt tillförne blifvit upplyst, säger Mårten, att Han sett Herr Prosten Nibelius blifvit af åtskillige personer, dem Han likväl icke kände, slagen men hvarken Mårten eller någon från Byen skall deruti deltagit. Af dem, som varit främst i speten och mest talat uppgifver Mårten i synnerhet Hur-tig och Bastian, hvilken också allt som oftast genomräknat de för-samlade, på det de icke måtte förskingras.

2. drängen Matts Jönsson i Lemmeströ, 31 år gammal, född i Gustafs Socken, liten och klen till växten med friskt utseende. Han säger, att Han från början till slut åtföljt näst förut afhörde Mårten Sörensson och gör med Honom alldeles lika berättelse samt uppger Hurtig, Bastian, Pehr Pehrsson, Gagn och Åke såsom de, hvilka han ansett för hufvud män i synnerhet skall Pehr Pehrsson varit värst och hotat de fredligare att följa troppen, såvida de ville undvika stryk och dertill böter.

3. drängen Hans Nilsson i Harskog

Påföljande morgonen hafva Matts, Nils och Bengt, som alla bo på en tract och jemts följts åt icke ankommit till Lemmeströ förr än öfrige församlade, som till en stor del utgjorts af drängar från Heckeberga gods, varit färdiga att från Prestegården afgå, och, efter erhållen förebråelse för ett sådant dröjsmål isynnerhet från Pehr Hurtig, blifvit af Honom och andra tvungade att åtfölja troppen hela marchen, utan att Hans Nilsson förövat minsta våldsamhet på något ställe: äfvernsom Han på det högsta försäkrar, att ändamålet med gången till Herr Prosten Nibelius icke varit annan, än att i godo och vänlighet med Honom samtala och tror följakligen; sig icke hafva varit orsaken till de å Honom föröfvade våldsamheter, hvilka drängarne från Heckeberga gods, kallade af Skomakaren Pehr Pehrsson, hvilken Matts anser hafva varit hufvudman för upploppet, ensat vållat.

4. drängen Nils Andersson i Harskog: 21 år gammal, född i Ljunits Härad, är af medelmåttig växt och stark kroppsbyggnad och gör så väl angående öfverenskommelsen och kallelsen till Lemmeströ, som om förloppet derstädes och på de öfriga ställen lika berättelse med Hans Nilsson hvars utsago för honom upplästes.

8. drängen Tyke Ohlsson i Lemmeströ: 35 år gammal af medelmåttig växt, samt stark kroppsbyggnad, född i Grönby, hördes jemte

9. drängen Anders Ohlsson i S. Börringe: 37 år gammal, lång och smal till växten, de berätta att de efter befallning från Södra Börringe drängar som kommit till dem i en torfmåsse, Onsdags aftonen fortställt bud till drängen Anders Jönsson i Odelryd och Anders Jeppsson i Hagenslösa, om sänling i Lemmeströ, på sätt de berättat. Sjelfva hafva de icke heller vågat undanhålla sig, utan afgått först till Lemmeströ, der de sågo våldet å Herr Prosten Nibelius, utan att känna våldsverkarne, och sedermera hela Marchen till Börringe, derifrån de återvändt hem. Pehr Hurtig skall varit den förste, som ingått på Lemmeströ Prestegård och de, som emottog Herr Prosten ocj med Han först talade, samt förmoda således, att Han jemväl slagit, men hafva i anseende till trängseln sådant icke kunnat se. Och skola i öfrigt Hurtig, Bastian och Pehr Pehrsson varit egentelige Hufvud männen.

11. drängen Anders Ohlsson i Lemmeströ: 22 år gammal af medelmåttig växt och stark kroppsbyggnad. Har varit Landtvärns karl under förra kriget och derunder blifvit bleserad i foten. Han säger, att efter det Matts Jönsson och Mårten Sörensson onsdags aftonen ankommit till Honom i tordfmässen med tillsägelse att påföljande morgon klockan 7. infinna sig på Lemmeströ gata, för att derifrån afgå till Herr Prosten Nibelius och samtala om Lottningen, har Han, enligt den öfverenskommelse, som jemväl då träffades, i sällskap med Hurtig och Lars Mattsson fortställt en sådan mundtelig budskickning till Eric Jöransson i Svarteshö. Vid ankomsten till Lemmeströ följande morgonen hafva en mängd drängar från Heckeberga gods derstädes funnit samlade, jemte de från Gustafs Socken, utan att Anders vet eller känner, huru de blifvit kallade. Sedan folket inkommit i Prestegården, har Anders genast förmärkt Herr Prosten Nibelius blifva slagen, men icke igenkännt dem som denna våldsamhet föröfvat, och då Anders under det folket åtföljt Herr Prosten till sädes lyckan, stadnat kvar på gården hos dess Barn, att dem trösta, har han efter flera bud jemväl måst begifva sig till de andra, och då förmärkt, att Hurtig och Bastian varit bland dem, som mest bulrat och hafva dessa också sedermera af Anders såsom Hufvudmän blifvit anmärkte.

1811 den 11 Junu¹

Sedan ordförand och Nämnd sammanträtt fortsattes Ransakningen som från gårdagen blifvit uppskjuten, rörande Herr Prosten Magister Nibelii öfverfallande hvarvid Actor Herr Assessor och Kronobefallningsmannen Krook tillkännagaf, att Han genom Militairens åtgärd låtit gripa följande angifne personer, nemligen

1. drängen Lars Mattsson i Lemmeströ: 31 år gammal, född i Lilla Isie Socken här i Häradet medelmåttig till växten med stark kroppsbyggnad, han säger, att sedan Han Onsdags eftermiddagen den 12 sistlidne Junu af drängarne Mårten Jöransson och Matts Jönsson i samma By erhållit tillsägelse, att klockan 6. eller 7. påföljande morgonen infinna sig på Lemmeströ gata vid 3 Riksdalers Banko vite, så har han, jemte Hurtig och Anders Ohlsson fortställt ett sådant mundteligt bud till Eric Jönsson i Svarteshö utan att,

som han föregifver hafva känt olagligheten deraf. Påföljande morgonen tidigt har folk börjat samlas på Bygatan och vid pass Klockan 9. afgick hopen till Prostegården och i spetsen för de andra Hurtig Bastian och Pehr Pehrsson hvilka så snart de ankommit till förstugudörren och Herr Prosten Nibelius mött dem, först tilltalat Honom; men hvad de sade har Lars icke hört eller förmärkt annat, än att de omkring Honom varande drängar med käppar Herr Prosten slagit, hvarefter Han sprungit ut i en åkerlycka, dit Lars följt och sett Bastian med ena handen hålla Herr Prosten i kragen och med den andra hota och under Eder och Svordomar Honom und säga. Om öfriga förloppet i Prestegården, kan Lars icke gifva något besked, eftersom Han hållit sig på afstånd, dock har Han hört att åtskillige yrkat, att författningen om förstärkningsmanskapet vore falsk. Äfvensom att Anders Jönsson i Oderyd skrtit af att Han, sönderslagit sin käpp på Herr Prostens näsa. Af Hurtig, Bastian och Pehr Pehrsson hade Lars och dess bekanta blifvit tvungne att följa med först till Gerdslöf och sedermera vidare hela marchen. Pehr Gagn, som vid Näsbyholm tillkommit blef efter dess eget erbjudande antagen till Anförare och sedan Han uppställt dem i Leder, afgick Han före dem till gården.

3. drängen Nils Andersson i S. Börringe: 32 år gammal, född i Byen edelmåttig till växten af dem, som varit Hufvudmän och Han känt uppgifver Nils, Hans Bosson, Hurtig, Bastian och Skomakaren Pehr Pehrsson.

Ut supra.

På Urtima Tings Rättens vägnar

Efter Förordnande

Ol: Chrysander

Transumt af Protocollet, hållit vid Urtima Ting med Wemmenhögs Härad å Citadellet i Malmö den 23 Julu 1811.

I öfvervaro af tillförordnade Herr Justitio Cansellaren och Krono Befallningsmannen Krook företogs ransakningen på sätt, som följer:

Uppå Kammarherren H Herr Baron Mackleans anhållan blefvo dess tjenstehjon kammartjenaren Jacob Sandberg och Kusken Ingmar Verneresson före kallade, för att, jemte Carabingernge..... Dahlman och Hurtig, hvilka efter Herr tillförordnade Justitio Cancelleren requisition nu voro närvarande, såsom vittnen höras till upplysning om åtskillige af de upproriskes och i synnerhet Lars Nilsson, Jarls, drängarne Jöns Jeppsson i Kemparp, Pål Månsson i Skurup, Eric Jöransson i Svartesjö, Christen Jönsson i Klagstorpshuset och vargeringskarlen Pehr Hurtigs föetag. -

I berörde tilltalades närvaro före kallades nämde vittnen lemna den ojäfvoge, svuro och särskilt hörde berättade.

3. Carebinieren Hurtig: att vittnet i något ärende Torsdagen den 13. Junu afgått till Herr Prosten Nibelius och under visatndet derstädes sett den församlade Folkskaran ankomma och omringa Herr Prosten, derefter Han af en mängd personer blifvit slagen och äfven, som vittnet bestämt tager på sin Ed, af vargeringskarlen Pehr Hurtig, som varit den förste och i spetsen för de andra. Sedan Herr Prosten bortsprungit till Sädeslyckan, har folket följt efter och Herr Prosten derstädes jemväl blifvit illa slagen, men vittnet känna icke af hvem.

Härefter före kallades:

1. Vargeringskarlen Pehr Hurtig: hörd vid urtima Ting med Wemmenhögs Härad den 21. och 22 Junu och vid Rådstufvurätten den 9. och 12. dennes, samt upptagen under N° 254 i Rådstufvurättens Protocoll; Han erkänner dess Honom uppläste berättelser och vidhåller således, att Han känt afsigten med de den 13. Junu på Lemmeströ gata församlades gång till Herr Prosten Nibelius, som varit att förmå Herr Prosten att dels förändra de af Honom uppgjorde Lottsedlarne och dels att upphöra med all befattningsrörande lottningen, och äfven att Han i sådant ändamål till Prestegården uppträdt. Hurtig erkänner äfven dess i Häradsrättens protocoll anmärkte uttryck, att Herr Prosten Nibelius vore värd mista sitt halfva hufvud för det Han uppfört Hurtig bland de Lottskyldigas antal, men uti sitt erkännande, att på sätt vittnen berättat, hafva slagit bemälte Herr Prost är Hurtig vacklande.

I öfrigt och uppå Honom gjord fråga tillkännagifver Hurtig, att Sockne Fjerdingsmannen, som af Prosten Nibelius blif-

vit utskickad med Lottlistorne, måst behålla dem, eftersom ingen i Lottlagen velat dem emottaga.

Sluteligen hördes Hurtig öfver drängarne Matts Jöns-sons i Lemmeströ, Hans Nilssons och Nils Anderssons i Harskog, samt Nils Andersson i Södra Börringe med fleras vid Wemmenhögs Häradsrätt emot Hurtig afgifne berättelser, att Han varit en balnd Hufvudmännerne och med mycken verksamhet sig utmärkt. och synes Hurtig hvarken vilja bejaka eller förneka desse berättelsers riktighet.

1811 den 27 Julu

Actor anmälte, att Han nu ytterligare till upplysning, rörande åtskillige af de mäst brottsliges förhållande, inkallat åtskillige vittnen, hvilkas Edeliga afhörande Han alltså äskade och hvilket Häradsrätten biföll under förbehåll likväl, att det vid sluteliga pröfningen af målet må bestämmas hvad verkan vittnens utsagor emot de tilltalade kunna medföra, i händelse vittnen om någon mer eller mindre delaktighet framdeles skulle blifva besvärade.

Herefter framträdde och efter aflagd Ed och erhållne varningar berättade

1. Klockaren Clas Lundberg i Lemmeströ: att Torsdagsmorgonen den 13. sistlidne Junu Kl. ungefärligen 8, en större samling af Socknens drängar till vittnet i dess hus inkommit och sökt erhålla underrättelse om den förestående Lottningen, och sedan vittnet först lemnat dem all den upplysning derom Han sjelf ägde och sedermera sökt visa, att Herr Prosten Nibelius med dess befattning rörande Lottlistorne Lagligen förfarit, hafva de församlade sagt, att de till Honom ämnade uppträda, utan att de omnämde afsigten eller yttrade någon ondska eller ovillja emot Herr Prosten, hvars öfverfallande alltså vittnet icke förr än efteråt hört omtalas.

Följande dagen har åter en hop drängar af Byen infunnit sig, anförde af Pehr Hurtig, hvilken först inträdde och med mycken häftighet stött sin käpp i golfvat, samt frågat om

Lundberg hvillle gifva den en kanna Bränvin, hvilken begäran vittnet genast biföll, hvarefter de det samma förtärt, jemte den mat som för vittnats räkning på bordet till middagsmålet varit fram-satt.

Pehr Hurtig vidgår äfven vittnets utsago om Honom men påstår, att Han med höflighet sin begäran anmält.

4. Aboen Nils Ohlsson i Laholm:

Lördagen den 15 Junu har vittnet blifvit tvungen att begifva sig hemifrån och jemväl varit i sällskap med Hurtig till vittnets Svåger i Trobergs huset, derifrån vittnet återgått hem, och skall Hurtig varit försedd med en sabel den Han i Trobergs huset aflemnat under yttrande, att det icke vore värdt att försöka göra Militairen motstånd.

5. Aboen Henric Svensson i Svarteshö:

arresterade drängen Eric Jöranssons husbonde: gifver om denne sistnämndes uppförande ett godt loford och säger, att Han vittnet vetterligen icke deltagit i några olofl: sammanträden utan endast hört, att Han och öfrige Socknens drängar varit missnöjde med Herr Prostens skindsamhet med Lottsedlarnas utskickande, framför ortens öfrige Presterskap oansedt drängarne af Herr Grefven och Hofmarskalken Beckfris fått höra att de borde hafva 14: dagars betänketid. I öfrigt säger vittnet, att Eric af Pehr Hurtig blifvit tillsagd möta i Lemmeströ den 13 så vida Han ville undvika plikta 3 R.D. Banko, hvilket skall förmått Eric att icke blifvit hemma.

Utsupra.

På Urtima Tings Rättens vägnar

Efter Förordnande

Ol: Chrysander

Rättelig: vara transumeradt Betygar På Haraus Höfdinge

Embetets vägnar

M. Rydberg.